

გეოგრაფია

მეზობეზღუდობა რაქსაში.

ეს მეოთხე წელიწადია მის შემდეგ, რაც რაქსის მახრამი აბრეშუმის თესლის გავრცელება დაიწყო. აბრეშუმის თესლს გზავნი ქუთაისიდან მთავრობის რწმუნებულნი, მეზობეზღუდობაში დიდი გამოცდილი ი. ქუთათელაძე, პატივცემული ქუთათელაძე ძალიან მონდობილია ამ დიად სასარგებლო საქმეს ფეხი მოაკიდებოს რაქსის მახრამი. მეზობეზღუდობა დიდად გავრცელებულია გურიაში, სამეგრელოსა და იმერეთში. რაქსაში კი ამ ფრიად ძვირფასმა საქმემ ფეხი ვერ მოიკიდა. ამის მიზეზი კი ბევრია. ქუთაისიდან გამოგზავნილ თესლს გზავნი ორი სამი დღე აგვიანდება, ისიც თუ წვიმა დაესწრო თესლი მთლად უნდა წახდეს. რაქსის მახრამი გაქიმულია ასი ვერსის მანძილზე, ამ სიშორეზე უნდა დაიარო ყველა თემი და დაარჩიო თესლი. სიარულსაც დიდი დრო უნდა, რასაკვირველია ხალხს უნდა აძალიო და ესევე წი მიიღო თესლი. ხალხი ყოყმანობს, როდესაც ეტყვიან, რომ მთავრობის გამოგზავნილი თესლიაო, ის გეუბნება, ვაი თუ მთავრობამ მოგვთხოვოს პარკი და ჩამოგვართვასო. ბევრი უნდა ელაპარაკო და უმტკიცო ასეთი არაფერი არ მომხდარა და არც იქნება. მენჯივრების ბატონობის დროს იყო ასეთი შემთხვევები: ვისაც აბრეშუმში ყავდა სოფელში ხალხი მიხტომას უპირობდა და მატლებს მოსპობით ემუქრებოდა. ელვა ქუთაისს და კოხს აწერდენ იმას, რომ აბრეშუმის მატლი წმინდა გიორგის სხულს და იმის ბრალია კოხის მოსვლია, ასეთ გაუგებრობას ვგონებ ადგილი აღარ უნდა ექნას აწი მანქნ ვინაიდან თან და თან ცოდნა ეფერება ქვეყანას. ცრუმორწმუნეობას, საბედნიეროდ, საბჭოთა ხელისუფლების დროს საფუძველი ეტლება წელსაც ქუთათელაძისაგან გამოგზავნილი აბრეშუმის თესლი იქნა დარეგულირებული რაქსის მახრამი.

ვისუფრებ, რომ რაქსელებს გულიანათ მოეკიდებოთ ხელი ამ ფრიად სასარგებლო საქმისათვის.
ვანო ჭიჭინაძე.

ქ. ფოთი თითქმის ძალიან ჩამორჩენილი კუთხე იყო, კულტურულ მუშაობის მხრივ, მაგრამ ამ უკანასკნელ დროს დაეტყო გამოცოცხლება. ფეხი მოიღვა კულტურულმა მუშაობამ, ყოველ ხუთშაბათობით იმართება მუშებისათვის უფასო წარმოდგენები-მონსტრეზები სხვა და სხვა თემაზე. განსაკუთრებით შეგირდები, იმ თემაზე, რომელიც იკითხებოდა სახალხო სიმღერა-მუსიკაზე და მის მნიშვნელობაზე.

მომხსენებლად გამოდიოდა დასავლეთ საქართველოს მომღერალ-ლოტარ-კომპოზიტორი ძუქულოლო, მოქ. ლოლომ ხალხის გულიდან, წარმოშობილი სახალხო მუსიკა დაახასიათა და გაარჩია, როგორც სიმღერის აგრეთვე სიტყვიერად ნამდვილ მუშურ-გლეხურ ღირსებობა. მან სთქვა: სრულად მდბიო ხალხურ ადვილ გასაგებ ენით, როდესაც ჩვენ აუდიტორიაში ვხვდებით ლექტორს, მას შეეყურებთ აკადემიურ ცოდნით აღჭურვილს, მე კი ამაგებს მოკლებული ვარ, არამც თუ აკადემიურს, არამედ ხალხურ სკოლის ცოდნასაც. მე თქვენისათ-

ნაფხური ფორგები და ლასიკა აჩიულ უნაგუი.

წინა წერილში ჩვენ აღვნიშნეთ იაფეტების კვლი სიმბურ ენაში, რომელიც ვიცით, გაართულებულ ენად ითვლება და წარმოდგარა იაფეტის ქართულ კოლექტივისაგან. დღევანდელი ჩვენი წერილის საგანია, აღვნიშნოთ თუ, იაფეტის ენებზე რა გავლენა ჰქონიათ არიულ ენათა გრამატიკული ფორმების განვითარებაზე და რამდენად ემხნევა იაფეტური ლექსიკა არიულ მოდგმის ენებსა. ჩემი შენიშვნა ამ საკითხის თაობაზე შემოზღუდული მაქვს ქართული ენითა.

როგორც ვიცით, წმინდა სისხლის რასა ანუ თესლურის მოიპოება. *და ამის გამო არც წმინდა ენა მოიპოვება. ისტორიული ფაქტია, რომ მცირე აზიის მეცხრე საუკუნეში ქრისტეს წინ შე- მოსპვიან ნადირ არიულ ხალხი, მაგრამ მკვიდრ იაფეტის ხალხებს შემოსულ არიულთა ენებისთვის მიუცია როგორც გრამატიკული ფორმები, ისე ლექსიკა. ეს გარემოება გვაფიქრებინებს, რომ შე- მოსულ არიულთა ენების გრამატიკული ფორმების განვითარება ჯერ დასრულებული არ უნდა ყოფილიყვნ.

ქართული სიტყვა ხე დასდებია საფუძვლად მხევალს (ქალი), ხოლო მეგრულში მდებობითი სქესის ერთად ერთ სუფიქსად დარჩენილია იმ შემთხვევისთვის, როცა მსურთ აღნიშნონ ვისიმე ქალია. მაგ. დიდებ (დადიანის ქალი). ხე გურულშიც ამავე როლს ასრულებს, მაგრამ იაფეტურად გამოთქმული მხე გამხდარა ფხე (მ=ფ), როგორც ამას მოითხოვს იაფური ხმათა ცვლა ზოგჯერ საერთოდ გაბატონებული აკადემიურ ქართულშიც, მაგ. ფხიწელი (ბაქ. მხიწელი), ფხვინვა (აქად. მხვინვა). რუსულ ენას ხსენებული სუფიქსი მიიღია სოჯერ უცვლელად მაგ. სტარუხა (დედაბერი) პორტინა (მკერვალი ქალი), ზდიუხა (კაპარჩინა ქალი), ზოგჯერ კი რუსულ ხმათა ცვლის წესით, მაგ. გენერალმა (გენერალის ცოლი).

ჯერ კიდე ხევის და ურ ჰალდუს პერიოდში ქართული ენის მრავლობითი რიცხვის დაბოლოებად მიღებული იყო ს სუფიქსი რასაც მოჰმობს მამაკაცის სქესი, კარდუხი.

ნა მუშათა წრიდან ვარ გამოსული.. სიმღერა ჩვენ ორნაირი ვიცით აკადემიური-ბურჟუაზიული და ხალხურ-მუშური... მოქ. ლოლოს ეტყობა ამ საქმისადმი დიდი სიმპატი და პატივისცემა... პირნათლად დაასურათა მუშათა წარმომადგენლების მიერ დაკისრებული მოვალეობა, ღირსეულად გარჩეულ იქნა: მეგრული „ოცინური“, „ნადური“, გურული, იმერული და ნიმუშით ქართლ-კახური, „ჩელა“, „შავი შავი“, „პარაკეც სიზმარი ენახე“ და ბევრი სხვა და სხვა მუსიკალური სიმღერები ფართო მინაარსით... განსაკუთრებით ყურადღების ღირსი იყო, „სი ქოული ბატა მა დომიტლენქო გურს გენი მონტებულს ვაშემბრალენქო ქოველ ვორექ ვავომიტლ ენქო“, რომელმაც დიდი ემოცია-აღფრთოვანება გამოიწვია სიუჟეტი, რომ დაახასიათა... ვითომც 1 მძა აფხაზთაგანი, უმცროსი წამოსულა სამეგრელოში ე. ი. ბატა, ირთავს ცოლს, სანამ კანონიერი შეუღლება მოხდებოდა, სიდედრი შეუკვარდება, უკანასკნელს მოიტაცებს და წაიყვანს... ეს მოთქმა პატარაძლის. (მოქ ულუს). რომელიც რჩება მიტოვებული...

უკანასკნელად მან მიმართა მუშებს... სიტყვილი არ არის, როდესაც მუშათა ხელისუფლება, მუშურ თეატრებში არ გაისმოდეს მუშურ-გლეხური სახალხო სიმღერები? იყო დრო, როდესაც მუშებს სტენაზე კი არა, დარბაზშიც კი არ შეუშვებდნენ, მაგრამ დღეს ჩვენ ვხედავთ თავისუფლებას... საქარო თქვენ გამოდიოდით სტენაზე... შეადგინეთ სახალხო გუნდები, დაეპატრონეთ თეატრებს... თუ საქარო იქნება მე ხელმძღვანელობას გაგიწევთ. ამან დიდი აღფრთოვანება გამოიწვია და მომხსენებელს ოვაციები გაუბართეს.

ჩვენთვის დღეს აშკარაა სახალხო გუნდების აღკვლებული საქმიობა, იმა უნდა მოეწყოს ყველა დედა ქალაქებში, რომელიც დაიცავს ხალხურ ნაწარმოებთ მანც, მათი შეგროვება და ფართო საზოგადოებაში გატანა ჩვენი მორიგი ამოცანაა...

გაზეთებიდან ჩვენ ამოვიკითხეთ ძუქულოლოს ნივთიერი დახმარების აუცილებლობა-საქმიობა, მას უმართავენ ზნეობრივ დახმარების სახით იუბილეს მისი 25 წ. სამუსიკო დარგში მოღვაწეობის აღსანიშნავად... საქმიობა რაც შეიძლება ყურადღებით მოეყრას და მეტი მუშა-თანამშავური ალაპარაკოს ამ დიად საქმემ...

საერთოდ დასავლეთ საქართველოში ჩვენ ვხედავთ ამ დარგში ერთად ერთ სახალხო მომღერალს მკოდნეს სპეციალისტს, რომელმაც დამისახურა ხალხის დიდი სიმპატი და ყურადღება.

ცენტრიდან მოსულ ოფიციალური ცნობით ლოლოს იუბილე პირველად პროვინციებში უნდა გაიმართოს და შემდეგ კი თფილისში, ამხ. ძუქულოლოს კი უსურვოთ ხანგრძლივი მუშაობა დაწყებულ საქმის გამარჯვებით დასავგვირვინებლად.

ს. ოდიშელი.

ვებს სახელ კრებულსა მაგ. ბალახი, ვენახი, ტალახი, ხან კიდევ ისე გაქვავებულია ქ ხმად ქრეული, რომ მისი მნიშვნელობა აღარ გვეჩნის, მაგალ. კუჩხი, კუთხე, ფურჩხი, ფორჩხი, ქალაქი. ქერკი. მეორე სუფიქსი მრავლობითი რიცხვისა არის თა, რომელსაც სიცხოვლე დღესაც მოეპოება. როგორც ხ, ისევე თა, გამოთქმული ტა ხმად რუსულ ენაში სიმრავლეს აღნიშნავს, პირველი საზოგადოდ, მეორე კი ისეთი სახელ არსისთვის, რომელსაც მხოლოდობითი რიცხვისთვის დასალოება აქვს ენოც, მაგ. იხ კნიგა (მათი წიგნი) ო კნიგახ (წიგნებისთვის) რეზიატა (რებენოც, ბავშვი) გუზიატა (გუსენკო, ბატის ქუჭული), შერეზიატა (ყერებენკო, კვიცი)

ნათესაობითი ბრუნვის სუფიქსად ქართულ ენაა აქვს ხ, რომელიც სიტყვის დაბოლების მიხედვით თავს დაირთავს მხოვანებს, მაგ. იხ, ახ ხე, ოხ, უხ. ხსენებული სუფიქსი იღენად ძლიერა ყოფილა, რომ სხვა ენებშიც; მოიპოება. ბერძნულში მისი ფარდია იოხ, ეოხ, მაგ. დიოხ (მღვივ; ღმრის), თერეოხ (ზაფხულის) ლათინურში უდრის სუფიქსი იხ მესამე კანკულდობის სიტყვისთვის, მაგ. ჰომინის (კაცის), ნერონის (ნერონის) გერმანულში მისი თანხარია იშე, რომელსაც მიიღია სახელსართის აზრი, მაგ. ანატომიშე (ანატომიის, ანატომიური, სანატორიო), ან ხ, მაგ. ვილქელშ (გელქელმის ქუჩა), ხოლო სლავურში ესე, მაგ. ნებეხე (ზეცის), ცელეხე (მიზნის), სლოვეხე (სიტყვის) ტელეხე (სხეულის).

სახელ-არსს, სახელ სართს და ნიმღობას. აქვს ზოგჯერ სუფიქსი არ, რომელიც წარმოებულია არს მესამე პირის მეშველი ზნისაგან და იცვლება აღ ხმად, მაგ. მამრი, მამალი, მდედრი, დედალი, მათი ბარი, მღებარი, მწერალი მწერალი. ამის ფარდია ლათინური აღის სუფიქსი, მაგ. იმპერატორის (პირნაკლი) და რუსული არ, მაგ. კოსარ (მთიბარი, მუნტარ (მეამბოხე) და აღნი, მაგ. იგარანი (სათამაშო).

დაქინებითი სახელის საწარმოებლად იხმარება კი, რომლისაც ფარდია რუსული კა, მაგ. წიგნაკი, რუს. კნიჟკა. ხოლო ქართული კავშირი და რუსულადც იგივეა მაგ. ივან და მარია, ივანე და მარია.

სხვა და სხვა

მუშტი-კრივი პრუსიის ლანდტაგში. მიი- სის პირველ რიცხვებში პრუსიის ლანდტაგში ადგილი ჰქონდა სტენას, რომელიც გერმანულ პარლამენტარულ ზნისათვის უჩვეულო არის. კენქს უყრიდენ შინადად საქმეთა მინისტრის სვერინგის უნდობლობის ფორმულას, რომელიც ნაციონალისტების მიერ იყო შეტანილი. ეს ფორმულა უარყოფილ იქნა ყველა ფრაქციების და მათან კომუნისტურის ხმებით. კენქსის ყრის შემდეგ კომუნისტების წარმომადგენელმა დეპ. შულცემ მოითხოვა სიტყვა იმისათვის, რომ აესხნა მისი ფრაქციის ხმის მიცემა, მაგრამ ლანდტაგის თავმჯდომარე სოცილისტ ლეინერტმა აუკრძალა კომუნისტურ დეპუტატს გაეკეთებია ეს განცხადება და საკითხი ამოწურულათ იქნა გამოცხადებული. კომუნისტების სკამებზე გაისმა ხმა-ბოლო პროტესტები და დეპ. კაცმა, რომელმაც შესცვალა შულცე ტრიბუნაზე, წინადადება მისცა თავმჯდომარე ლეინერტს დაეტოვებია თავისი პოსტი და დეპუტატმა პოსტი ომონისტულ უფრალ „ულკ“-ის რედაქტორობისა. სოცილისტებმა მხარი დაუჭირეს თავიანთ დეპუტატს, ხოლო დეპუტატ გრეშინსკიმ (სოც.) კომუნისტ კაცის მისამართით დაიბნა: „ეს ძალი ტრიბუნად უნდა გადმოართარიო“; ამის საპასუხოდ კაცმა სოცილისტების მიმართ „ტალახიანი ბანდა“ ისროლა. იმ მომენტში, როდესაც კაცი ტრიბუნად ჩამოდიოდა, მას ეცა ჩამოედინე სოცილისტი დეპუტატი და დაიწყეს მისი დაშლვაება მუშებში. კაცის დასახმარებლათ კომუნისტები გაეშურენ და შეიქმნა საერთო მუშტი-კრივი სოცილისტებსა და კომუნისტებს შორის.

გერმანიის სავაჭრო ფლოტის აღორძინება.

დღეს საქართველოს განათლების მუშათა პროფესიონალური კავშირი დებულობს კულტურულ შეფობას საქართველოს წითელ ჯარზე და საქართველოს ფარგლებში მყოფ კავკასიის ცალკე არმიის ნაწილებზე.

მთავარი მიზანი ამ ფაქტისა ჩვენთვის ნათელია. დღევანდელი საქართველოს მასწავლებლობა თავის პირდაპირ მოვლავლად აღიარებს სისტემატიური კულტურული მუშაობა აწარმოოს წითელი ჯარის ნაწილებში.

საბჭოთა საქართველოს ჯარის დაარსების დღიდანვე, ჩვენი ხელისუფლების მთავარ საბუნავ საგანთ იყო გადაქცეული, უპირველესად ყოვლისა, მოესპო წერა-კითხვის უყოღინარობა ჩვენს ჯარში და ამის შემდეგ კი უნდა გახსნილიყო მეორე საფეხურის სკოლები განსაზღვრული სალიტერატურო კურსების გასავლელად. ამ მიზანს რამდენამდე აღწედა სითანად ორგანიზები. ჩვენ გვახსოვს 1922 წ. პირველი მისი, როდესაც, როგორც რუსეთში ისე ჩვენშიც, მოხდა სრული ლიკვიდაცია წერა-კითხვის უყოღინარეთა, და ინტერნაციონალურ დღეს დაუკავშირდა ან-ბანის მკოდნე წითელი არმიელების გამოსვლის ზეიმი.

სი ფარდი სახელ ნაცვალი რუსულში არის ონ.

ზნის ულვლოება სწარმოებს ასე, რომ ზნის ძირს თავს დაერთავს სახელ ნაცვალი ძირი, ხოლო ბოლოს მეშველი ზნა ვარ, ხარ, არს. მაგრამ არიულ ენებს უფლებილება შეუთვისებიათ მხოლოდ მეშველის ზნის ბოლოს დაირთვიათ, მადათ: ამო, ამას, ამატ (სუმ, ეს, ესტ) და რუს იდუ, იდეშ, იდეტ (ცხმი, ესი, ესტ). ზნაც იკანკულდება, როგორც სახელი, ამისგამო იწოდება სახელზნად, მაგ. თქმისა, თქმითა. ასეთი კანკულდობის უტყუარი ნიშანი ეტყობა ლათინურ ენას, როცა იტყვიან არს ბენე ეტყენდი (ხოდობა კარგად ლაპარაკისა), რიდეილა (დაცინვით). ნამყო უსრულის სუფიქსი დი, მაგ. ვაქებდი. ინგლისურ ენაში ისმის როგორც დ, რომელიც ითვლება ნამყო განსაზღვრულის სუფიქსად მაგ. ი ჰად გამოთქმით ი ჰედ (მე მქონდა). აქ უქვევლია კელტობურისთვის კვლია და ამას მოიწმობს, რომ ანგლო საქებს ხსენებული სუფიქსი მიუღიათ ადგილობრივ მკვიდრი ბრიტებისაგან, რომელნიც კენტობურებს იმავე იაფეტისებებს ეკუთვნოდნენ და მცირე აზიიდან მოსულან ეგრობა-ნი.

ნამყო სრულის სუფიქსი ეს ძველად თანაბრად იხმარებოდა გარდამავალი და გარდაუვალი ზნებისთვის, მაგ. იქადაგეს. ზარვიდეს (ზარვიდნეს, ზარვიდნენ). ხსენებული სუფიქსის ფარდია ძველი რუსულის ომა რომელიც იხმარება მხოლოდ გარდაუვალი ზნებისთვის, მაგ. იდომა (ვიდეს. წარვი-დეს).

შედარებით ხარისხი სწარმოებს ეს სუფიქსის შემწეობით. რუსულ ენაში მისი ფარდი სუფიქსია ეიში (ეისი) მაგ. სკოლეიში (უჩქარესი), ხოლო ლათინურში იხსიმუს, რომლისაც იხი ხანდახან აღარ ისმის და რომელიც აღნიშნავს აღმატებით ხარისხსა. მაგ. კლარისხიმუს (უბრწყინვალესი), ომტებუს (უტეთესი).

დასავლეთ ეგრობის პრესა დიდ ყურადღებას აქცევს გერმანიის სავაჭრო ფლოტის აღორძინებას. გაცხარებით მსჯელობენ ამას წინათ გამოქვეყნებულ „ზაგბურგ-ამერიკა ლინეს“ ანგარიშების შესახებ. ამ კომპანიის დაფუძნებული ქონდა მთელი იმ ფლოტის ერთი მესამედის აშენება. რომელიც მას იამამდე ჰქონდა. ამოცანა სავსებით ეერ იქნა შესრულებული, მაგრამ 1922 წლის განმელობაში კომპანიამ ააშენა 26 ოკეანის გემი 93.936 ტონის საერთო ტონაჟით; 1923 წლის პირველ მეოთხედში—ოკეანის გემის—34.004 ტონისა. ამას გარდა კომპანიამ შეიძინა გემები „ბროლინა“, „გალიცია“ და „ტოლდოლ“ თითო 8.105 ტონისა. გემების ნაწილზე მოწყობილი არის დიზელის მიმობრუნებელი. კარგად ჩატარდა ცდა გემ „განზისა“, რომელშიც მხოლოდ სამგზავრო კლასისები; ეს გემი აკეთებდა რეისებს ჰამბურგსა და ჩრდილოეთ ამერიკის შორის. მიმდინარე წელს ამავე მიმართულებით ჩაშვებული იქნება გემები „ტეტირინგა“ და „გისტ-ფალია“, რომლებიც „განზის“ მაგალითზე არიან აშენებულნი. კომპანია მჭიდრო ხელშეკრულებითი დამოკიდებულებაში შევიდა ცნობილ კომპანიასთან „ნონაიტელ სტეტს ლაინს“-თან, რომლის გემებმა 90 რეისი გააკეთეს ჩრდ. ამერიკასა, ბრემენს და ჰამბურგს შორის.

— უარი შოკოლადს. კავშირებში ვაგრობი- ანებულმა ქალებმა ამერიკაში ენერგიული კამპანია დაიწყეს, უკანასკნელ ხანებში მეტად გაფართოებულ შაქრის სპეკულიაციის წინააღმდეგ. პროკლამაციებში მოუწოდებენ უარი სტეფან შოკოლადზე, კონფეტებზე და შაქრის მოხმარებაზე მანამ, სანამ ფასები არ დაიწევა.

განათლების მუშათა კავშირის შაფოგა წითელ ჯარზე.

დღეს თუ კვლავ საქარო შეიქმნა კულტურული შეფობა იმავე წითელ ჯარზე განათლების კავშირის მიერ, ეს იმით იახსნება, რომ ახალი მობილხაციით კვლავ მრავალი უმეცარი ახმანავი მოყვა ჩვენი ჯარის რიგებში, რაც უსათუოდ ჯარში კულტურული მუშაობის წარმოებას ხელს უშლის და აგრეთვე გაძნელებდა მითათნ სამხედრო წყობის გაგლა. და როდესაც განათლების მუშაკნი თავის თავზე უღებულებოდ ასეთ ახმანავებში მოსონ უმეტეს რეისის ნიშნები, ეს უსათუოდ დიდი თავებებია ჯარის გაკულტურისთვის.

ხედმეტირა ლაპარაკი იმის შესახებ, თუ როოდენი მნიშვნელობა ეძლევა ჩვენი რესპუბლიკისთვის განათლებული ჯარის ყოვლის. სოცილისტურ საბჭოთა ქვეყნებში ყოველი ჯარის კაცს უნდა ესმოდეს ვისთვის ან რისთვის იბრძვის ის. წითელ არმიელთ უნდა მოქმედობდეს საკუთარი აზროვნებით და ესმოდეს თავის ვალი. ყოველივე ეს შეიძლება მისი განათლებით და რამდენადაც ამ გარემოება გააძლიერებს დღევანდელი ფაქტი კულტ-შეფობა წითელ არმიანზე, ამდენადვე ის მაღალ მნიშვნელოვანია ჩვენთვის.

სალამი ორი არმიის დაახლოვებას.
გ. თ.

გამოითქვა ხევა, კ ხმა ჩართული, რაიც ქართულშია ცხანდახან მოხდებდა, მაგ. კაკალი აუხაზურ აკ სიტყვისაგან, რომელიც ჰნიშნავს ერთსა სკო იხმარება, როგორც სუფიქსი ვინაობის აღსანიშნავად, მაგ. მარგალისკლა (მეგარეული). აი ამ სუფიქსის ფარდია პოლონელთა სკი, ან ცკი, უკრაინელთ ენკო და მათი გავლენით რუმანელთ ენკო მაგ. კრიფანეცკი, პოტოცკი, ფილპინკო, ფოლპესკო, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ რუმანელთათნ ჩამომავალი ხალხია სლავებთან ნარეკლამინ მათებური გვარი ესკო სუფიქსის წარმოშობაც ცხადი იქნებოდა.

ხსენებული სკი სუფიქსის სლავურ ენებ არსებობის გამო პირველი აზრი ეკუთვნის ლევ სტარნისკის, რომელმაც მოხსენება გააკეთა ყოველ რუს. არქ. საზოგადოებას. ესეთი დებულება მისი კლები გვერდითი ისტორიულად. სლავიან იაფეტურ სიტყვათ უქვევლია; ნადირ არიულთა შორის, რომელნიც შეიპოვირენ ხეთი, ურპალდუს ხალხთა სკვიდროში მეცხრე საუკუნეში ქრისტეს წინ, სლავურიენენ, ამისთვის მწადაა გავავრცელო ხსენებულ დებულება გვარის ორ ძე და აურ სუფიქსზედ რომელთაგანც მ მეგრულ ენაში აღარ ისმის ომეფურია (თო უკრიძე), ხოლო აურ სუფიქსის ფარდია იაფ (აუ) ბოლო ხმა მოკვეთილი, ფი (რ) ცხალაგა (ფიციხელური). სუფიქსი ძის სლავიანთ ენებში ან როგორც გვარის, მაგ. მარგინ, ან როგორც ვისიმე შეილების აღნიშვნა მაგ. ივან ილიჩ მაგრამ როცა გვარს აღნიშნავს მაშინ იმ დავრთვის გვარისვე ოგ სუფიქსია, ხოლო როცა ვისიმე შეილობა უნდა გამოხატონ, ბოლო დავრთენ პირდაპირ სახელსა, მაგრამ რაღა გვარის ოგ, ევ, ავ სუფიქსები, რომელიც ახათებს უფრო ველიკოროსულ გვარს? ქართული აურ სუფიქსი, რომელიც აღნიშნავს ვითარების ფაცხელაური, ან საურობას, მაგ. ქეფელაურთა გორც ზემოთ აღვნიშნეთ, თავიდან აშორებ ხმას მეგრულად გამოთქმის დროს, ხოლო აშკვლავ ავ ხმად, რაიც ჩვეულებრივ ამბავია ცვლავში. აი ამ მეგრული გვარის ავ სუფიქსი წარმოსდგა ველიკოროსული ოგ, ევ, რომელიც რება როგორც გვარის, ან საკუთრების აღნიშნულ სუფიქსები, მაგ. ივანოვ, მარსოვო (მარსის მკიდორი) და ორთაჟ შემთხვევით თავს ხკი სუფიქსსა, მაგ. ოტოვსკი (ჩამის, სეული), კოტლარეცკი.

ინსტიტუციონალური კომიტიტის სამხედრო უზარის აღმოჩენა

შეთქმულების აღმოჩენა.

მ. მარტის დასაწყისში ამიერ-კავკასიის სა- კომისიის მიერ აღმოჩენილი იქნა დიდი სამ- ორგანიზაცია, რომელსაც მიზნად ჰქონდა აჯანყება საბჭოთა ხელისუფლების წინა- ლაშქაროვნად.

არალეგალური მუშაობა.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების და- მარს და მენშევიკური ჯარის და გვარდიის და- მარს მხარდობის მითითებით მარტის და აპრილის დროს საქართველოში მოთარევე პარტიები, მენშევიკური და ეროვნულ-დემოკრატიული, იძულებ- ილად შეიქმნა გადასულიყენენ არა ლეგალურ მდგო- მარებაზე. ყორღანის მთავრობა, რომელიც სახალ- ცხეთადაა აღიარებული საქართველოში იმ დროს, მისი მომხრეების მიერ მიტოვდა და მისი მხარდობის აღიარება მომავალში დაბრუნებისას.

უთანხმოება.

საქართველოს ანტისაბჭოთა პარტიებმა დაიწ- კეს გამომავალი იმისი თუ როგორ მართავდნენ მენშევიკები ქვეყანას და რა იყო მიზეზი მენშევი- კური ხელისუფლების დაცემისა. მენშევიკები, ერო- ვნულ-დემოკრატიები და სხვა პარტიები ერთმანეთს აკლავდნენ საქართველოს გასაბჭოებას. ეს უთან- ხმოება დიდ აქტიურ ძალას ართმევდა მათ საქმეს მათ საერთოდ ასუსტებდა ანტი-საბჭოთა ორბიტას.

სწორედ ამიტომ აღნიშნულ პოლიტიკურ პარ- ტიას წინაშე საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ ადგა საკითხი ერთიანი ტაქტიკის შემუშავების შე- რჩევით კომპარტიის წინააღმდეგ მთლიანი ფრონტის ქსაქმენილად.

ინტერპარტიული კომიტეტის დაარსება.

ამის შესახებ მოლაპარაკება დაიწყო ჯერ კი- დედ 1921 წლის ზაფხულის დასაწყისში პარტიულ- ლა ან, როგორც მას ეძახიან ინტერპარტიული კო- მიტეტი, (დამოუკიდებლობის კომიტეტი) დაარსე- ბული იქნა დაახლოებით გასულ წელს საქართვე- ლოს 5 პოლიტიკურ პარტიათა შეთანხმების შემ- დგენის შემდეგ: მის შემადგენლობაში შედიოდა: საქართველოს სოციალდემოკრატიული პარტია, ეროვნულ დემოკ- რატიული პარტია, სოციალ-დემოკრატიული, და- მოუკიდებელი სოც.-დემოკრატიები და ესერები“ (პარტიულ კომიტეტის თავმჯდომარეს ნიკ. ქარ- ციკვაძის ჩვენება).

კავშირი საზღვარ-გარეთთან

თავის მოქმედებას პარტიულ კომიტეტი განუწყვეტლივ უკავშირებს საზღვარ-გარეთის ცენტრს, რომლის სათავეში სდგას საქართველოს ყოფილი მთავრობა ნ. ყორღანია, ნ. რამიშვილი და წერეთელი და რომელთაგანაც ლეგულარულ ფულს, დარეგულირებას და იარაღით დახმარების დაპირე- ბას.

სამხედრო ცენტრის დაარსება.

შეუდგა რა მუშაობას, პარტიულმა კომი- ტეტმა წითელი ჯვრის, ფინანსური და სარედაქ- ციო კომიტეტის დაარსებასთან ერთად დაარსა სამხედრო ცენტრიც.

მენშევიკური პარტია ეხმარება რა სამხედრო ცენტრს ფულით, საშუალებას აძლევს მას გაფარ- თოვით მუშაობა. ერთიანდება კონტრ-მხვერვაობა, მენშევიკური პარტიის ცეკა და სამხედრო ცენტრი. მისი საშუალებებით მენშევიკური პარტიული ორგანი- ზაციები და ეროვნულ-დემოკრატიები რეგულარულ- ლად ლეგულარულ ცნობას კავკასიის ცალკე არმიის შემადგენლობაზე, შეიარაღებაზე, მარაგზე. სამხედ- რო მასალაზე, ავიაციაზე, ზბათომის გამაგრებულ რაიონზე და სხვა. გარდა ამისა ლეგულარულ ცნო- ბებს დისლოკაციის, საგანგებო კომისიის ჯარების მდგომარეობის შესახებ. აღსანიშნავია სამხედრო ცნო- ბები, რომელთაც ჰკრფდნენ ჯაშუშების საშუალებ- ით შიფრით იგზავნებოდა საზღვარ-გარეთ, საიდა- ნაც მას აცნობებდნენ ანტი-საბჭოთა კონტრ-დაზვე- რვის ორგანიზაციას.

სამხედრო ცენტრის შემადგენლობა და მუ- შაობის გეგმა.

სამხედრო ცენტრის პირველი ხსენება იმ პირ- თა მონაწილეობით, რომლებიც დასახულა პარტიე- ტულმა კომიტეტმა შესდგა 22 წლის მარტ-აპრილ- ში. ამ ხსენობაზე ჩამოყალიბდა სამხედრო ცენტრი შემდეგი შემადგენლობით: ყოფილი გენერალი ვარ- დენ წულუკიძე, ყოფ. გენერალი ალექსანდრე ან- დრონიკაშვილი; ყოფ. პოლკოვნიკი გიორგი ხიმშია- შვილი და ყოფილი პოლკოვნიკი როსტომ მუსხელი- შვილი. პარტიის წარმომადგენლებმა აცნობეს სამ- ხედრო ცენტრს, რომ ცოცხალი ძალები და ფული პარტიებს აქვთ. სამხედრო ცენტრმა უნდა მოახდინ- ნოს ცოცხალი ძალების და იარაღის აღრიცხვა და მოაწყოს კონტრ-დაზვერვის ნაწილი. სამხედრო ცენტრმა გარჩია პარტიების მიერ დასმული საკი- თებები, თავიდანვე გარკვევით და მათთან ჩამო- ყალიბდა როგორც თავის ამოცანები, ისე მათი შეს- ტრულობის საშუალებები.

„ფუნქციონალური განაწილება“.

(დატუსაღებულთა ჩვენება).

სამხედრო ცენტრის ფაქტიური ხელმძღვანელი ვარდენ წულუკიძე აჩვენებს: „სამხედრო ცენტრის გეგმაც პარტიულ კომიტეტის სამხედრო ორ- განის ამოცანას შეადგენდა აღრიცხვაზე აფეხანა- როგორც ხალხი, ისე იარაღი და ხელმძღვანელობა გაეწეა სამხედრო მოქმედებისთვის აშკარათ გამოს- ვლის დროს. შემდეგ ისე უჩვენებს: „საკითხი აჯან- ყების შესახებ იჩინოდა სამხედრო ცენტრში. ჩვენ ვფიქრობდით, რომ აჯანყება შესაძლებელია ერთ- დროულად მთელს კავკასიაში რუსეთის წინაურ- გართულების დროს ან რუსეთის რომელიმე უც- ხეთის სახელმწიფოსთან მის დროს. აჯანყების დრო უნდა დაენიშნა ან წამოეყენებინა პარტიულ ცენტრს სამხედრო ცენტრთან წინასწარ შეთანხმე- ბის შემდეგ“. განაწილება მოვალეობანი სამხედრო ცენტრის წევრთა შორის: ალექსანდრე ანდრონიკა- შვილი თავმჯდომარე, ვარდენ წულუკიძე—კავშირი დამოუკიდებლობის კომიტეტთან და მიმდინარე მუშაობის ხელმძღვანელობა, მუსხელიშვილი—შტა- ბის უფროსი; გადაწყვეტილი იყო სამხედრო ცენტ- რის საპროცედურისათვის გამოეყენებიათ (სამხედრო ცნობების ჯაშუშობის გზით შეგროვება) მენშევი- კების ცეკას კონტრდაზვერვის აპარატი, გამოთქმუ- ლი იყო სურვილი სამხედრო ცენტრის წევრთა შორის ჯილდოს შესახებ საცხოვრებელი მიწისუფ- ლის თვითი რაოდენობით. დასასრულ მუსხელიშვილს სამხედრო ცენტრის შტაბის უფროსთან დანიშნულ- ვებულა შეადგინოს ცნობები ოფიცერთა და ჯა- ითავისაკეთა შემადგენლობის რაოდენობის შესახებ პარტიათა დამოკიდებულებას, რომლებიც შევიდნენ პარტიულ სამხედრო ცენტრის დაარსების დროს სამხედრო ცენტრის თავმჯდომარე ანდრონიკაშვი- ლი ახსნათებს ასე: „სხედრომე კვლავ გამოაშკა- რადდა, რომ პარტიათა შორის საბოლოო შეთან- ხმება არ არსებობდა, მხოლოდ წინადადება იყო გადაეცათ ყველა პარტიებისთვის შეეკრებოდა ყველა ცნობები, რომლებიც მოეპოვებოდათ პარტიებს, რო- გორც ხალხით, ისე იარაღით და ფულით, ურომლი- სოთაც შეუძლებელია ცენტრზე ლაპარაკი“.

შუღლი პარტიათა შორის.

პარტიათა შორის შუღლი მივიდა იქამდის, რომ, მიუხედავად სამხედრო ცენტრის ორგანიზა- ციისა, მენშევიკური და ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის სამხედრო ორგანიზაციები განაგრძობ- დნენ ცალ-ცალკე არსებობას და ყოველი მათგანი მუშაობდა თავის ცენტრალურ კომიტეტის დირექ- ტივების მიხედვით.

მუშაობა ფერხდება.

1922 წ. აპრილში საქართველოს საგანგებო კომისიის მიერ წულუკიძის და იმავე წლის მაისში გიორგი ხიმშიაშვილის დაპატიმრება, აგრეთვე ან- დრონიკაშვილს სამსახურის საქმეებზე მიდინებაში გამაზავრება აფერხებს დროებით სამხედრო ცენტ- რის მუშაობას. ანდრონიკაშვილის მივლინებიდან დაბრუნებით ვარდენ წულუკიძის ციხიდან გა- მოშვებით სამხედრო ცენტრის მუშაობა იწყებს გა- ჩაღებას უფრო ახალი ენერგიით.

ბანდირული გამოსვლები.

გენუას კონფერენციაზე საქარსელოს ყოფ. მთავრობის განცხადება, საქართველოში „მასილი“ და „საყოველთაო“ აჯანყებების შესახებ, აძლევს პარტიულ კომიტეტს დაჩქარებით იმუშაოს. იწყება საქართველოს მხარეში მთელ რიგ ბანდი- ტურ გამოსვლათა მხადება. ეროვნ.-დემ. და მენშე- კები საჩქაროდ რაზმდევნენ ბანდებს.

საყოველთაო აჯანყების გეგმა.

სამხედრო ცენტრი იმუშავებს „საქართველოს საყოველთაო აჯანყების“ გეგმას. დამუშავებული გეგმა მოკლედ გამოხატებოდა შემდეგში:—ჩოლო- ყაშვილი (წვერი ეროვნ.-დემოკრ. პარტიისა) აწყობს აჯანყებას ლუშეთისა და ხევსურეთში, ფავლენიშვი- ლი და ლაშქარაშვილი კი (მენშევიკების მიერ შე- ქმნილი ბანდა) ზურგიდან ესხმნი საქართველოს მთავრობის მიერ ჩოლოყაშვილის წინააღმდეგ გა- ზანდებულ ჯარს. შემდეგ ამისა, თანდათანობით, ეწყობა აჯანყებები: გურიისა, სამეგრელოსა, ახალ- ხესა, ქართლსა, მანგლისსა და უკანასკნელ მომენ- ტში, კახეთში. უკანასკნელი „აკორდი საყოველ- თაო აჯანყების“ უნდა ყოფილიყო ფოილოს ხიდის აუვთქება. იქისრა რა ბანდირული მოძრაობის მხო- ლოდ „საერთო“ ხელმძღვანელობა, სამხედრო ცენ- ტრი ანხორციელებს თავის გეგმებს მენშევიკურ და ეროვნ.-დემ. სამხედრო ორგანიზაციების საშუალებ- ით. სამხედრო ცენტრის გეგმის განსახორციელებ- ლად ივლისში მენშევიკებს მოჰყავთ მოძრაობაში ამ დროისათვის მათ მერვე შედგენილი ყაჩაღური ბრბოები: კრაშაშვილი და მათიაშვილი კახეთში, „ფორია“ (ყაჩაღი) ბორჯომის რაიონში, კასრადე ქართლში; პარტიის წევრს ლაშქარაშვილს ანდონენ კავთისხევი (გორის მხარე) ბანდის შედგენას. ეროვნ.-დემოკრ. გადაწყვეტიეს აემოძრაებინა ჩო- ლოყაშვილის ბანდა. „მარიაშვილის“ იძლევა

ჩვენებას დ. ც. მუსხელიშვილი,—ეროვნ.-დემ. ცენ- ტრალურმა კომიტეტმა აღძრა საკითხი კახეთში გამოსვლის მოწყობის აუცილებლობის შესახებ.

მე დამარწმუნეს, რომ ჩოლოყაშვილი მზადაა, რომ გლეხებს მეტის მოთმენა ახლარ შეუძ- ლიათ, რომ სოფელი ქალაქისაგან მოითხოვდნენ მოქ- მედების დაუყოვნებლივ დაწყებას და თუ ამ მოძ- რაობას ინტელიგენცია არ ჩაუდგება სათავეში, მა- შინ სოფელი მიაფუთებს მას და მარტო თვითონ გამოვა. მე მთხოვდნენ ოპერატიულ გეგმისა და ამა თუ იმ პუნქტისადმი სურსათის მიწოდების გეგმის შედგენას. მე გამომიცხადეს, რომ ჩოლოყაშვილს ეგზავნება ბრძანება ენკენისთვის 27-თვის გამოსვ- ლის შესახებ“.

1922 წ. ნოემბერში მოკლულ პოლიტიკურ ბანდირ შალვა ფავლენიშვილთან აღმოჩენილი სა- ბუთები, ადასტურებენ და ამტკიცებენ მუსხელი- შვილის ზემოდ მოყვანილ ჩვენებას.

ჩოლოყაშვილი.

„მთავარ პარტიანთა შტაბის“ (ესეც სამხედ- რო ცენტრია) წევრში 1922 წლის 21 ივლისის თარიღით, ჩოლოყაშვილს აუწყეს, რომ 1) შემოდ- გომისათვის ანტანტა ეზადება საბჭოთა რუსეთის ინტერვენციისათვის 2) საზღვარ-გარეთ შეევეთი- ლი ფული და იარაღი, 3) ძველი მთავრობა პარი- ზიდან მოუწოდებს აქტიურ მოქმედებისაკენ და პირ- დება შეევეთი იარაღისა და ფულის გამოგზავნას, 4) შესდგა მთლიანი ცენტრი (პარტიულ კომი- ტეტი), 5) წერილთან გეგზავნებათ საქართველოს პარტიზანულ ჯარების სამხედრო ოპერატიული შტაბის ბრძანება. ეს შტაბი ინტერპარტიულია და ითვლება დამოუკიდებლობის კომიტეტის (პარტიე- ტული კომიტეტი) მთავარ სამხედრო შტაბათ.

ვარდენ წულუკიძე განაცხადა: „ჩოლოყაშვი- ლისადმი ბრძანების შედგენაში პარტიულ კომი- სიაში მონაწილეობას იღებდა ეროვნულ-დემოკრა- ტების წარმომადგენელი“. ხსენებულ ბრძანებში „საქართველოს ოკუპანტებისაგან განთავისუფლების დროთ აღნიშნული იყო 27 სექტემბერიდან 15 ოქ- ტომბრამდე. ამავე ბრძანებით ჩოლოყაშვილს წინა- დადება მიეცა 15 სექტემბრისათვის წარმოადგე- ნოს ცნობები პარტიზანების საერთო რიცხვის და- თაობების, პულემიოტების, პატრონების, ზარბაზნების რაოდენობის შესახებ. წინადადება მიეცა მას გამო- არკვიოს თუ რა დახმარების აღმოჩენა შეუძლიათ ლეგებს და მუშაო-კავკასის თათრებს, წარმოადგე- ნოს აჯანყებულთა სურსათით მომარაგების გეგმა. მენშევიკებმა იცავენ ურთიერთობას ჩოლოყაშვილ- თან. ეროვნულ დემოკრატიების ცენტრალურ კომი- ტეტის წევრმა განაცხადა: მე არა ერთხელ გამოგო- ნია ჩოლოყაშვილისა და მენშევიკების ურთიერთო- ბის შესახებ, ასახელებდნენ ვილაც მენშევიკ კრაშა- შვილს, რომელსაც პარტიის ცენტრალურ კომიტე- ტის დავალებით დამოკიდებულება ჰქონდა ჩოლოყა- შვილთან“. 1922 წლის აგვისტოს ბოლო რიცხვებში ჩოლოყაშვილი იწყებს აქტიურ მოქმედებას. აგვის- ტოს უკანასკნელ რიცხვებში ჩოლოყაშვილის ბან- და მოულოდნელად გამოჩნდა ლუშეთის რაიონში. ჩოლოყაშვილმა, ლუშეთში დასტოვა რა თავი- სი თანაშემწე შალვა ფავლენიშვილი, თვითონ გა- დავიდა ხევსურეთში.

ყოყმანი.

აგვისტოს უკანასკნელ რიცხვებში სამხედრო ცენტრის წევრი მუსხელიშვილი მიემგზავრება ჩო- ლოყაშვილის ბანდების მოქმედების რაიონში, რო- გორც საექსპედიციო რაზმის შტაბის უფროსი. ერ- თი კვირის შემდეგ მუსხელიშვილი ვითომდა ოჯა- ხურ საქმის მოსაწყობად ჩამოდის ტფილისში მენ- შევიკების ცენტრალურ კომიტეტისათვის მოხსენე- ბის განსაკუთრებულად. მუსხელიშვილი ჩვენებას იძლევა „მართალი უნდა ვითხრაო, რომ ჩემს წინაშე პო- ლიტკურ ცენტრის მიერ რესპუბლიკის მასშტაბით მოქმედების დაწყების სურათი იშლებოდა და მე ცოტა არ იყოს შევეყოყმანი, მაგრამ მე უკვე მი- დიდიდ მენშევიკების ცენტრ. კომიტეტში მდგომარე- იობის გაუმჯობესება და იმ მიზნით, რომ გამეგო- მათი აზრი და მდგომარეობა“. შემდეგ, „მე ცენტ- რალურ კომიტეტში გავაშუქე მდგომარეობა, უთხარ- ი მათ ხევსურეთზე შეტევის შესახებ და აგრეთვე იმაზე, რომ ჩოლოყაშვილმა, რაზმის ცნობით, გავ- ზავნა თავისი კაცი ინგუშეთში ვილაც გენერალთან დახმარებისათვის. ცენტრ. კომიტეტმა წინადადება მომიცა მიმეწოდებია მისთვის ინფორმაცია წითელი არმიის შემდეგი გადაჯგუფების და ყველა მთიელ ხალხთა სულეერ განწყობილების შესახებ. გამოსთ- ქვეს იმედი, რომ საქართველოს ოფიცერთა მიემ- ხრობა მოძრაობას. აღმოთქვეს, რომ ჩემთან კავში- რის მოსაწყობად გამოგზავნენ კაცს. მე განმიცხა- დეს, რომ ფართე მასშტაბით მცხოვრებთა მოძრაო- ბის შემთხვევაში ცენტრ. კომიტეტი უბრძანებს 2 ბანდას მიემელონ აჯანყებულთ“.

ლუშეთის მარაში.

ასეთ ამოცანებით მუსხელიშვილი მიემგზავ- რება ლუშეთში. მენშევიკურ პარტიის ლუშეთის კო- მიტეტის წევრი იძლევა ჩვენებას: „1922 წლის აგვისტოში, ლუშეთის მხარეში შეიქმნა მოუსვენარე მდგომარეობა. ჩემთან მოვიდა ეროვნულ-დემოკრა- ტი სიმონ ქიბარიაშვილი და გადმომიცა, რომ არის პარტიულ კომიტეტის ბრძანება გამოსვლის შე- სახებ“. ზანდებულ მიემგზავრება ტფილისში დი- რექტივების მისაღებად ის შეგვრდ ჩვენებას იძლე- ვა: „მე განუცხადე ცენტრ. კომიტეტს, რომ ეროვნ-

ულ-დემოკრატიები მოითხოვენ ჩემს მონაწილეობას აჯანყებაში. ჩემს კითხვაზე პარტიის დამოკიდებუ- ლების შესახებ აჯანყებისადმი, მე ცენტრალურ კო- მიტეტისაგან პირდაპირი პასუხი ვერ მივიღე. წინა- დადება მომიცეს გავგზავნებულყოფი ლუშეთში და ყველა საკითხების გასარკვევად მიმემართა როსტომ მუსხელიშვილისათვის, რომელთანაც ცენტრალ. კო- მიტეტს კავშირი აქვს მოწყობილი“. 1922 წლის სექტემბრის დასაწყისში, მენშევიკების ცენტრალ- კომიტეტი გორის მხარეში აჯანყების ოფიცერთა ჯგუფს ყოფილ თავადის ოფიცერ სიმონიკა ბაგრა- ტიონ-მუხრანსკის ხელმძღვანელობით მენშევიკ ლა- შქარაშვილის მიერ (მეტ სახელად „მთის არწივი“) მოწყობილ ბანდაში საკამანდო თანამდებობათა და- საკავებლად, დგება ჩოლოყაშვილის ბანდის განად- გურების დასაწყისი.

მუსხელიშვილი იძლევა შემდეგ ჩვენებას: „ჩემ- თან მოვიდა ზანდებულ და მთხრა, რომ მას ცენ- ტრალურ კომიტეტისაგან ნაბრძანები აქვს შეადგი- ნოს ორი ბანდა და დასძრას იგი ჩემი (მუსხელი- შვილის) დავალებით ხევსურეთზე. მე ვსთხოვე მას არავითარი ნაბიჯი არ ვადედეგა, ვინაიდან დღეს თუ ხვალ ჩემი ჯარები ხევსურეთის საზღვრებში შემოვლენ. ზანდებულთან მეორე შეხვედრის დროს როდესაც ჯარები უკვე შედიოდნენ ხევსურეთში, ზანდებულმა განმიცხადა მე, რომ ფავლენიშვილი უკვე მზად არის და უცდის წერილობითი ბრძანე- ბებს და რომ ფავლენიშვილი მიწვევს მე გამოვც- ხადებ ბანდის შემადგენლობაში აჯანყების დასა- წყებად და ამ ბანდების ხელმძღვანელოდა“.

მუსხელიშვილმა განუცხადა რა ზანდებულს, რომ ჩოლოყაშვილის ბანდა განადგურებულია, მის- ცა წინადადება დაეშალა თავისი ბანდები.

ლაშქარაშვილის ბანდის სამხედრო ხელმძღვ- ნელი, ბაგრატიონ-მუხრანსკი იძლევა ჩვენებას: „1922 წ. სექტემბრის ბოლო რიცხვებში ცენტრიდან მივიღე წერილი, რომელშიც განკარგულება გვეძ- ლეოდა დავალებით ფავლენიშვილთან შესა- ერთებლად. გამოვედი 50 კაციისაგან შემდგარი რაზმით, მაგრამ გზაში ნაწილი დაიფანტა. დღე გა- ვათავეთ ხეობაში. აქედან ლაშქარაშვილმა, გავ- ზავნა წერილი მენშევიკების ცენტრალურ კომიტეტ- ში, რომელშიც ატყობინებდა, რომ რაზმი მიემარ- თება ფავლენიშვილთან შესაერთებლად, მეორე დღეს მოვიდა კაცი წერილით, რომელშიც გვაუწყ- ებდნენ, რომ მოხდა ფავლენიშვილის ბანდის ლი- კვიდაცია და რომ რაზმი უნდა დაიშალოს. მენშე- ვიკების მიერ შექმნილი წერილი ბანდირული შაიკე- ბი ამ ხნის განმავლობაში ეწეოდნენ მშვიდობიანი მოსახლეობის ცარცვა-გლეჯას, ცეცხლის წაქიდე- ბას, აწარმოებდნენ საბჭოთა მუშაკების მკვლელო- ბას. საზღვარ-გარედ გავგზავნილ, მენშევიკურ, ც. კ.—ის შიფრ ახსნულ ცნობაში, რომელიც ეკუთვნის 1922 წ. ნოემბერს,—წითქემია: „მხარეებში ზეგ ან ამ დღეებში დაიწყება თავდასხმა რევკომებზე“. სექტემბრის მიწურულისთვის საბოლოოდ გამოირ- კვა, რომ გლეხობა არ ვაყვია ავანტიურისტებს და არც ვაყვება. შექმნილი ავაზაკური ბანდები, რომ- ლებმაც აურაცხელი ზიანი მიაყენეს მშვიდობიან გლეხობას,—მშრომელი გლეხობის ფართე დახმა- რებით, მოსაზობლ იქნენ საბჭოთა ხელისუფლების მიერ. ჩოლოყაშვილის განადგურების და პარტიე- ტულ კომიტეტის „დიდ“ გეგმებისადმი გლეხობის სრული გულგრობობის გავლენით, მენშევიკების ც. კ.—ში მზადდება განხეთქილება. ც. კ. წევრების უმეტესობა მომხრეა „აჯანყების“ შეწყვეტის. „ჩო- ლოყაშვილს გავგზავნენ კაცს“, აჩვენებს ნარიკულა- ძე,—რათა აცნობოს ჩოლოყაშვილს ც. კ. გადაწყ- ვებები—არ აღმართოს თიანეთის მხარეში აჯა- ნყება, რომელიც მაშინ მზადდებოდა: ჩოლოყაშვილ- მა უპასუხა, რომ ის დემოკრატიულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ პირველი, მასზე არ იქნება სამხე- დრო ოპერა და, მეორე, თუ ის იქნება დანიშნული კახეთის ყველა აჯანყებულ ძალების სარდლად. ც. კ.—მა „აკურთხა“ ჩოლოყაშვილი კახეთის აჯანყე- ბულ ძალების სარდლობაზე და გავგზავნა მას 10 მილიონი ფული“. ბანდირული მოძრაობის დამარ- ცების შემდეგ სამხედრო ცენტრი კვლავ შეუდგა ძალების აღრიცხვას და ორგანიზაციის. სამხედრო ცენტრის მუშაობა მიმდინარეობდა უარესად კონს- პირატიულად, „თუ რამე იყო გადასაქრელი“, აჩვენ- ნებს სამხედრო ცენტრის ფაქტიური მეთაური წულ- უკიძე,—ეს გადაჭრა იყო საერთო. მიღებული ქუჩაში შეხვედრის დროს ერთმანეთზე გადაცემის გზით. სამხედრო ცენტრის სხდომაზე, 1922 წ. სექ- ტემბერ-ოქტომბერში.

ამ დროს სამხედრო ცენტრში შესული ნაცი- ონალ-დემოკრატი ყოფ. გენერალი კ. აბაზია აჩვენ- ნებს: „პარტიულ კომიტეტის თავმჯდომარე ნ. ქარცივაძემ სთქვა, რომ შესაძლებელია კავშირის დამყარება აზერბაიჯანთან და სომხეთთან“. სამ- ხედრო ცენტრს გამოაქვს დავალებით: „ჩატარ- დეს აღრიცხვა პარტიების საშუალებით ხალხის და იარაღის, რომელიც არის პარტიების განკარგულე- ბაში. ეს მასალა გადაეცეს პარტიების ცეკაში, საი- დანაც ყველა ცნობები უნდა გადასულიყო სამხედ- რო ცენტრში, ამ ცნობებით უნდა ესარგებლებიათ აჯანყების საერთო ხელმძღვანელობისთვის“ 1922 წ. ნოემბერში ნარიკულაძე ვარდენ წულუკიძის და- ვალებით ადგენს მენშევიკების ცეკაში დამუშავე- ბული მოსაზრებების ხალხის და იარაღის აღრიცხვის შესახებ.

ორი კვირის შემდეგ მენშევიკების ცეკას გან-
კარგულმა ძალებმა და იარაღების აღრიცხვის შე-
სახებ ვადაცემულ იქნება ადგილებზე, საქართვე-
ლოს მხარეში არსებობს სამხედრო შტაბები, რომ-
ლებსაც ხელმძღვანელობდნენ ინტერპარტიული სა-
მხარო ბიუროები. ვარდენ წულოვანი აჩვენებს: „ძა-
ლების ორგანიზაციის და აღრიცხვისთვის თვითე-
ულ მხარეში უნდა შემდგარიყო შტაბი სამხედრო
პარტის თავმჯდომარეობით და პოლიტიკური პარ-
ტიების ადგილობრივი წარმომადგენლებისაგან.
შტაბს ევალებოდა ძალების იარაღების და საომარ-
ი მასალის აღრიცხვა თავის ამოცანების შესასრუ-
ლებლად. შტაბს უნდა დეინიშნა ყოველ თემში
ერთი სამხედრო პირი და პარტიების წარმომადგე-
ნლები.

ყველა შტაბი უნდა მიეწოდებოდა
ბათ სამხარო შტაბისთვის და ეს უკანასკნელი
აწვდიდა პარტიული კომიტეტის საშუალებით
სამხედრო ცენტრს. შტაბს ევალებოდა შეძლების-
დაგვარათ ყოველთვიურად გამოეყვანა ძალების
მომადგენელი და შეეცდებოდა, ცხენების, იარაღის და
სხვა, ამ ცნობების წარდგენა ზეით ნაჩვენებ გზით.
ცენტრის ჩვენების ადგილებზე თავის დროზე უნდა
მოწყობილიყო ნაწილები ხალხის რაოდენობის მი-
ხედვით: როტები, ბათალიონები და პოლკები, რომ-
ლებს არა უმეტეს 150 კაცის შემადგენლობით, ბათა-
ლიონები სამი როტის შემადგენლობით და პოლკი
3 ან 2 ბათალიონის შემადგენლობით.

თუ ადგილებზე აღმოჩნდებოდა ტყვეობის მფრქვე-
ველები, ასეთები უნდა გადასცემოდნენ სათანადო
ნაწილებს: როტას, ბათალიონს და პოლკს. კონსპი-
რაციის მიხედვით თვითეულ პირს უნდა სცოდნოდა
მხოლოდ ის პირი, რომლიდანაც მიიღებდა ბრძანე-
ბას ორგანიზაციისათვის. „დეკემბერში“ აჩვენებს
კოტე აბაში „ნაციონალ-დემოკრატიის“ ცეკამ
გაარჩია საკითხი აჯანყების შესახებ, მე ვემხრობო-
დი გამოსვლას“.

იანვარში 1923 წ. აჩვენებს წულუკიძე „ინს-
ტრუქცია აღრიცხვის“ განაწილების შესახებ, რომ-
ელიც მე ვამბობდი, გადაეცა პარტიული კომიტე-
ტის თავმჯდომარეს (ნ. ქარცივაძეს) რომელსაც
აუცილებლად ქონდა კავშირი ბაზართან. პარტიუ-
ტული კომიტეტის უდასტუროთ სამხედრო ცენტრი
არაფერს არ იწყებდა და არც შეეშო დეიწყო,
რადგანაც კომიტეტი წარმოადგენდა უმაღლეს ორ-
განოს, რომელსაც ემორჩილებოდა ცენტრი“.

ცნობილი კავშირი ჩოლაყაშვილთან.

ეროვნულ-დემოკრატიის ცენტრალური კომი-
ტეტის წევრი მიხეილ ჯავახიშვილი იძლევა ჩვენე-
ბას: „ცენტრალურმა კომიტეტმა (ეროვნულ-დემოკ-
რატიის) პარტიულ კომიტეტისაგან მიიღო ჩოლა-
ყაშვილისათვის გადასაცემად რამოდენიმე ასი ლი-
რა. ეს იყო იანვარში“.

კავშირი ინგლისელ პოლკოვნიკთან.

მენშევიკები იძენდნენ ეცემიან, რომ კავშირს
იჭერენ ინგლისის სამსახურში მყოფ პოლკოვნიკ №
ფედერალისტი ნაროკელაძე ჩვენებს იძლევა. „1923
წლის იანვრის პირველ რიცხვებში მე გუნების ქუ-
ჩაზე შევხვდი პარტიული კომიტეტის თავმჯდომარ-
ეს ქარცივაძეს. გავაცვიფრე. გვაზე ქარცივაძემ
გამომტკა, რომ საზღვარ გარედაცემავსაგებულ ინგ-
ლისელ პოლკოვნიკს გადაეცა 2 ინფორმაცია მენ-
შევიკების ცენტრ. კომიტეტის მიერ „საზღვარ-გა-
რეთისათვის“ და რომ ეს პოლკოვნიკი შეპირდა
ფულის გამოგზავნას „მუშაობისათვის“. ქარცივაძემ
მითხრა მე, როგორც მივიღებ თუ არა ფულს პოლ-
კოვნიკისაგან მაშინათვე შეუდგებოთ სამხედრო
მუშაობას“-ო.

გ ა ნ ა ჩ ი ნ ი.

ანტანტის კაპიტალისტების აგენტების დანა-
რენი მუშაობა საქართველოში აჯანყების მოსამზა-
დებლად მოისპო დაპატიმრებით, რომელიც მოა-
ხდინა სავანებო კომისიამ, საქართველოს საბჭოთა
ხელისუფლების წინააღმდეგ შეთქმულების, საქარ-
თველოში ბანდიტური მოძრაობის მოწყობისა და
მასში მონაწილეობის მიღების და მუშურ-გლეხურ
სახელმწიფოსათვის დღატის გამო ამ-კავკასიის
სავანებო კომისიის მიერ დამთავრებულ გამოძიე-
ბით, საქ. სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სავანებო კო-
მისია ადგენს:

მიხეაჯოს უმაღლესი სასჯელი.

1) ანდრონიკაშვილს ალექსანდრე სიმონის
ძეს, 51 წლ. ყოფ. თავადი, გენერალური შტაბის
ყოფ. გენერალი, საქართველოს სამხედრო სკოლის
მასწავლებელი. ამ თანამდებობაზე იყო, როდესაც
შევიდა სამხედრო ცენტრის შემადგენლობაში და
მონაწილეობას იღებდა საქართველოში საბჭოთა ხე-
ლისუფლების წინააღმდეგ აჯანყების მომზადებაში
და საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკაში ბანდი-
ტური მოძრაობაში.

2) წულუკიძეს ვარდენ გრიგოლის ძეს, 57
წლ. დამთავრა სამხედრო სასწავლებელი, ყოფ. თა-
ვადი, ყოფ. გენერალი იყო საქართველოს წითელ
არმიის მოსაზღვრე ჯარის უფროსი და ამავე დროს
ინტერპარტიული კომიტეტის წინადადების თანახ-
მად, შევიდა სამხედრო ცენტრში, ფაქტიურად ხელ-
მძღვანელობდა სამხედრო ცენტრის მუშაობას. სამ-
ხედრო ცენტრის დასტურით, მუსხელიშვილთან ერ-
თად შეიმუშავა და ინტერპარტიული კომიტეტის
საშუალებით დაუგზავნა ადგილობრივ ხალხის და
იარაღის მოპოვებისათვის გეგმა, იღებდა და აძლევ-
და ინტერპარტიულ კომიტეტს საიდუმლო ცნობებს
ჩვენი წითელ არმიის მდგომარეობის შესახებ. მო-
ნაწილეობას იღებდა საქართველოში ბანდიტურ
მოძრაობის ხელმძღვანელობაში.

3) ზიმშიაშვილს გიორგი ნიკოლოზის ძეს,
31 წლ. დამთავრა ნიკოლოზის საკავალერიო სას-
წავლებელი, ყოფ. აზნაური, ყოფ. პოლკოვნიკი, სა-
ქართველოს ბრძანის სამოსწავლო ბატალიონის
უფროსი. იგი იყო საქართველოს წითელ არმიის
როდესაც მიიღო მენშევიკების წინადადება იყოს
მათ პარტიის წარმომადგენლად სამხედრო ცენტრ-
ში, იგი შევიდა სამხედრო ცენტრში და მონაწი-
ლეობას იღებდა საქართველოში საბჭოთა ხელის-
უფლების წინააღმდეგ აჯანყების მომზადებაში და
საქართვე. საბჭ. სოც. რესპუბლიკაში ბანდიტურ
მოძრაობის ხელმძღვანელობაში.

4) მუსხელიშვილს როსტომ ილიას ძეს, 35
წლის, ყოფილი აზნაური, გენერალური შტაბის ყო-
ფილი პოლკოვნიკი, საქართველოს დივიზიის შტა-
ბის უფროსი. იგი იყო ამ თანამდებობაზე, როდესაც
შევიდა სამხედრო ცენტრის შემადგენლობაში
და მუშაობდა მენშევიკების და ნაციონალ-დემოკ-
რატიის კარნახით, აწვდიდა მათ სამხედრო საი-
დუმლო ცნობებს და დუშეთის ამოხების დროს
რახმის შტაბის უფროსის თანამდებობაზე კავშირი
ქონდა ბანდიტებთან და ხელმძღვანელობდა მათ
მოქმედებებს.

5) აბაზას კონსტანტინე ნიკოლოზის ძეს,
55 წლის, უმაღლეს სამხედრო განათლების ყოფილი
თავადი, ყოფილი გენერალი, ყოფ. მარშალი, სა-
ქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის თავ-
მჯდომარე. შევიდა სამხედრო ცენტრში და მონა-
წილეობდა საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებ-
ის წინააღმდეგ აჯანყების მომზადების ხელმძღვა-
ნელობაში ნაც. დემ. პარტიის ცენტრ. კომიტეტში
აჯანყების საკითხის გარჩევის დროს მან თავისივე
ჩვენების თანახმად, ხმა მისცა დაუყოვნებლივ შე-
იარაღებულ აჯანყებას.

6) ზანდუკელს მიხეილ ნიკოლოზის ძეს, 39
წლის, ყოფ. სამხედრო უმცროსი მოხელე, დუშეთის
სამხარო სამხედრო კომისარიატის სამხედრო ნაწილის
გამგე, მენშევიკურ პარტიის დუშეთის სამხარო კო-
მიტეტის წევრი. 1922 წელს შეადგინა ორი ბანდა
დუშეთის მხარეში, ქონდა კავშირი მუსხელიშვილ-
თან, რომელიც იმ დროს იყო საექსპედიციო რაზ-
მის შტაბის უფროსი.

7) ბაგრატიონ-მუხრანკის სიმონ ლევანის
ძეს, 27 წლ. ყოფ. ოფიცერი, ყოფ. თავადი, ეროვნ-
ულ-დემოკრატიის ცენტრ. კომ. წინადადებით მუ-
შაობდა გარე-კახეთის რაიონში აჯანყების მოსამ-
ზადებლად, ხელმძღვანელობდა მენშევიკების მიერ
შედგენილ ლაშქარაშვილის ბანდას გორის მხარეში.

8) ყარაღაშვილი ფარნაოზ რევაზის ძეს, 24
წლ. ყოფ. აზნაური, ყოფ. ოფიცერი, საქართველოს
წითელ-არმიის 1-ლ პოლკის უფროსის თანამდებ-
ე 1922 წ. სექტემბერში ის იყო ძველის ხელზე მდგომ
ტყვიის მფრქვეველთა რაზმის უფროსი და ამავე
დროს დაიკავა კავშირი ლაშქარაშვილის ბანდასთან.
დასთანდდა ამ ბანდასთან შეერთებაზე.

9) კერესელიძე იახო მათე ძეს, 32 წლ.
ყოფ. აზნაური, ეროვნულ-დემოკრატი. პარტიის წევ-
რი. ეროვნულ-დემოკრატი. პარტიის ჯამუშურ მუ-
შაობის მონაწილე. ეროვნულ-დემ. წინადადებით
კავშირი ქონდა ჩოლაყაშვილთან.

10) ქუთათელაძე ივანე გრიგოლის ძეს, 40
წლ. ყოფ. აზნაური, ეროვნულ-დემ. პარტიის წევრი.
ეროვნ.-დემ. ცენტრ. კომიტეტის წინადადებით
ადგენდა ოფიცრების კონტრ-რევოლუციონურ
ჯგუფს. ადგენდა ექსპროპრიატორთა ჯგუფს.

11) ჰიპარიშვილს სიმონ ივანე ნახუდ ეგო-
რის ძეს, 42 წლ. ვაჭარი, ეროვნულ-დემოკრ. პარ-
ტიის წევრი. პროფესიონალური ბანდიტი, იღებდა
აქტიურ მონაწილეობას ბანდებში დუშეთის მხარე-
ში 1922 წ.

12) მაჭავარიანს ალექსანდრე მიხეილის ძეს,
41 წლის ყოფ. აზნაური, ყოფ. პოლკოვნიკი მეფის
დროის, ქართულ დივიზიის I პოლკის უფროსი
ეროვნულ-დემოკრატიის სამხედრო ორგანიზაციებ-
ში უახლოეს მონაწილეობას იღებდა ჩოლაყაშვილის
ამოხების ხანებში მსახურობდა წითელ არმიის
და ამ დროს გადასცა ეროვნ.-დემოკრ. ცენტრ. კო-
მიტეტის განკარგულებას საექსპედიციო რაზმის
შტაბის უფროსის როსტომ მუსხელიშვილს.

13) გულისაშვილს ელისბარ ზაქარაის ძეს,
32 წლის, ყოფ. აზნაური, დამთავრებული აქვს სამ-
ხედრო შკოლა, ყოფ. პოლკოვნიკი. ეროვნ.-დემ.
სამხედრო ორგანიზაციის უახლოესი მონაწილე. სა-
ქართველოს წითელ არმიის პასუხისმგებელი ადგი-
ლი ეკირა და იმავე დროს მიქონდა ცნობები ჩო-
ლაყაშვილთან.

14) კლიშიაშვილი ლევან ირაკლის ძეს, 26
წლის, ყოფილი აზნაური. ყოფ. ოფიცერი საქარ-
თ. არმიისა. მიქონდა ცნობები ინტერპარტიულ
კომიტეტის დავალებით. ეროვნ.-დემ. ცენტრ. კო-
მიტეტის დავალებით აგროვებდა და გზავნიდა ჩო-
ლაყაშვილთან ოფიცრებს. სამხედრო ცენტრის წევ-
რებს შორის დაქონდა ცნობები.

15) ჩრდილელს დიმიტრი ნიკოლოზის ძეს,
29 წლის, ყოფილი აზნაური, დამთავრა კადეტების
კორპუსი, საქართველოს წითელი არმიის საარტი-
ლერიო დივიზიონის უფროსი. ეროვნულ-დემოკრა-
ტიის სამხედრო ორგანიზაციის უახლოესი და მომ-
ქმედი წევრი. ოფიცრების ჯგუფის დავალებით სამ-
ხედრო ცენტრს უკეთებდა მოხსენებას, რომ მზათა
მის განკარგულებაში მყოფი ბატარეა გადასცეს
ჩოლაყაშვილს.

ყველა ზემო ჩამოთვლილ პირებზე გამოტანილი
განაჩენი უკვე მოყვანილია სისრულეში.

ხილვები

„ორი თბილი“
დღეს, 24 მაისს რუსთაველის თეატრში გაი-
მართება ნატო ჯავახიშვილის ბენეფისი, წარმო-
დგენილ იქნება ფარანგული მელოდრამა „ორი თბი-
ლი“.

კორიშელის ბენეფისი.
ახლო მომავალში გაიმართება დამსახურებულ
მსახიობის პლატონ კორიშელის ბენეფისი. წარმო-
დგენილ იქნება პირველად ამ სეზონში ვ. შალიკა-
შვილის პიესა „უნიადგონი“, სადაც მოხერხდეს
შეასრულდეს ერისთვის როლს.

„სურამის ციხე“.
ცნობილმა დრამატურგმა ვალერიან გუნიამ
გადააკეთა დანიელ ქონძაძის მოთხრობა „სურამის
ციხე“ პიესად. პიესა წავა ამ სეზონში მსახიობ ნიკო
გვარამის საბენეფისოდ, რომელიც შეასრულებს ზუ-
რათის როლს.

„გზა უვალზე“.
სახალხო სახლის ერთ-ერთ პიონერთაგანმა
იოსებ იმედაშვილმა დასწერა ახალი პიესა „გზა
უვალზე“. პიესა მიძღვნილია სახალხო სახლის 30

**შეპრობის მოქმედება
და განკარგულება**

დადგინდება № 96.
საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისარიათა
საბჭოში.

საქართველოს სოციალისტური საბჭოთა რეს-
პუბლიკის რევოლუციონური კომიტეტის მიერ სამ-
სახურის გამო მივლინებულთა რეგისტრაციისათვის
47 №-ით გამოცემული დადგენილებისა და საქ. სოც.
საბჭ. რესპ. სახალხო კომისარიათა საბჭოს 38 №-ის
დადგენილების მე-6 მუხლის შეცვლის შესახებ.

საქართველოს სოციალისტური საბჭოთა რეს-
პუბლიკის რევოლუციონური კომიტეტის მიერ სამ-
სახურის გამო მივლინებულთა რეგისტრაციისათვის
48 №-ით გამოცემული დადგენილებისა და საქ.
სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისარიათა საბჭოს 38
№-ის დადგენილების შესაცვლელად საქართველოს
სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისარიათა საბჭო
ადგენს:

- 1. აღნიშნულ დადგენილებათა მე-6 მუხლი
შეიცვალოს შემდეგნაირად:
მუხ. 6. ადგილობრივ აღმასრულებელ კომი-
ტეტებს დავალებათ შემოიღონ სამსახურის გამო
მომსვლელ და წამსვლელ პირთა ყოველდღიური
აღწერა (რეგისტრაცია), და ამ სარეგისტრაციო
აღწერის ამონაწერი წარედგინოს სათანადო სა-

წლის არსებობის აღსანიშნავად, თვით პიესა
მოყვანილი არიან სახალხო სახლის პიონე-
რები ხუდადოვი, გიორგი ჯავახიშვილი, იოსებ
შვილი, თუმეშელაშვილი და სხ.

სკენა წარმოადგენს გენერალურ რეპერტე-
სახალხო სახლში დადგმულ პირველ პიესისას
გინახავს, ველო ნახავ“. პიესა დიდი იუმორ-
არის დაწერილი და სახალხო სახლის საიუმორ-
დღეს განზრახულია მისი დადგმა კოტე მარ-
შვილის რეჟისორობით.

ორშაბათს, 28 მაისს რუსთაველის თე-
ატრში საქართველოს წითელი ჯარის საზოგადო-
სასარგებლო წარმოდგენილი იქნება ნინო გ-
შიძის პიესა: „ვინ არის დამნაშავე“. წარმოდგენ-
მონაწილეობას მიიღებს საზოგადოებრივი და
დაბრუნებული მსახიობი ქალი ვერიკო ანჯაფაძე.

სახალხო თეატრის გამგეობის განმარტებ-
„კომუნისტის“ № 115 მოთავსებულია ს-
ნიკა თითქოს სახალხო თეატრის 30 წლის იუ-
ლესთვის იღებოდეს ი. იმედაშვილის პიესა
„უვალზე“ ეს ცნობა სინამდვილეს არ შეეფერ-
ება მზგავსი არაფერი გადაუწყვეტია სამხატვ-
კომისიას.

სახალხო თეატრის დახის გამგეობა

სახლო კომისარიატს, იმ შემთხვევაში, როდესაც
უკანასკნელი ამას მოითხოვს.
საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახ-
ლხო კომისარიათა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგი-
ა. გვეგეკიო.
შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარის მოადგი-
ტალახაძე.
სახალხო კომისარიათა საბჭოს მდივანი
ალ. სალარიძე.
1923 წ. მაისის 21.
ტფილისი—სახალხო.

შეცდომის გასწორება.

გუშინდელ ნომერში ამხ. ს. ამალობელოს წე-
რილში, შებარებულია უმთავრესი კორექტურული შე-
ცდომანი.
სწერია: „ზედმეტი არ იქნება მოვისმინოთ
კომინტერნის ამხ. ს. აზრიც“. უნდა იყოს: „...მო-
ვისმინოთ კომინტერნის საუკეთესო წარმომადგენ-
ლის ამხ. ლენინის აზრიც“. სწერია: „მარქსისტული
მხედველობის გავლენა მიაქნებს ნაციონალისტური
საკითხი ტაქტიკის ნიადაგზე დაყენოს“. უნდა იყოს:
„...ნაციონალური საკითხი ტაქტიკის ნიადაგზე და-
ყენოს“. სწერია: „...ორტოდოქსალი მარქსიზმის...“
უნდა იყოს: „...ორტოდოქსალი მარქსიზმის...“

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.

განცხადება
ჯამო-აჭყალის ჰიდრო-ელექტრ. სადგურის აგების
კომიტეტი
ამით აცხადებს, რომ 30 მაისს, 1913 წ. დანიშნულია შეჯიბრება მიწის
მუშაობის ვაკეზე სადგურის მთავარ არხში 16 პიკეტადან 27 პიკეტამდე,
დაახლოებით 15,000 კუბ. საჯ.
აღნიშნული სამუშაოს აღების მსურველთ შეუძლიათ შეიტანონ წერილო-
ბითი განცხადება მიღებულ ფორმის ბლანკებზე დაწერილი დაბეჭდილი კონ-
ვერტში წარწერით: „ზაქსის სამუშაოთა უფროსს 30 მაისის 1923 წ. შეჯიბრე-
ბაზე“ განცხადება უნდა იქნეს ჩაშვებული ყუთში არა უგვიანეს 1923 წ. 30 მაი-
სის შუადღისა და ამავე დღეს შესვლება კონვერტების განსა.
ფასი უნდა აღინიშნოს ოქროს ფულით. გადახდა ფულისა იწარმოებს
ამიერ-კავკასიის ბონებით გადასახდელ კვიტანციის თარიღის კურსით, თანახმად
ტფილისის ბირჟის ოფიციალურ კურსისა.
განცხადებზე დართული უნდა იქნეს კვიტანცია „კომპაჰსის“ კასაში
5 პროცენტი ბეს შეტანის შესახებ. საიჯარო ფასიდან ფულის მაგივრად ბედ
შეიძლება შემოიტანოს ნოტარიულად დამტკიცებულ გირაოებისა უძრავ ქონე-
ბაზე იმავე ღირებულებისა.
იმთ ვინც სამუშაოს არ აიღებს, ბე შეჯიბრების შემდეგ დაუყოვნებლივ
დაუბრუნდებთ, ბე იმისა ვინც სამუშაოს აიღებს დარჩება „კომპაჰსის“-ს კასა-
ში და თანდათან გადაიღება 10 პროცენტამდე სამუშაოს მთელი ღირებულები-
სათ თვითეულ გადახდამდე 10 პროცენტის დაქვითი—ეს ბე დაუბრუნდება მოი-
ჯარადრეს, მხოლოდ მუშაობის გათავების შემდეგ.
„კომპაჰსის“—უფლებას იტოვებს სამუშაო გადასცეს არა უმცირეს ფასის
განმცხადებელისა, ვინაიდან ანგარიშს გაუწევს ფასის გარდა განმცხადებელის
სანდობას და წინად გატარებულ მუშაობასაც.
დაწვრილებითი ცნობების და განცხადების ბლანკების გაცნობა და მიღე-
ბა მსურველთ შეუძლიათ „ზაქს“-ის ტენიკურ განყოფილებაში (ტფილისი, ვე-
ლიამინოვის ქ. № 3) ყოველდღე 10 საათიდან შუადღემდე.
შენიშვნა: ბეს წინასწარ შეტანიდან შეიძლება განთავსდეს მიღებულ იქნეს
მხოლოდ მუშური ან გლეხური არტელები შრომის სახალხო კომისარიატის სა-
თანადო რეგისტრაციისა და გატარებული, თუ ისინი განცხადებასთან ერთად წარ-
მოადგენენ სათანადო მანდატებს თავის რწმუნებულების სახელზე, ამ შემთხვევაში
ბე შეტანილი იქნება თანდათან 10 პროცენტის დაქვითი თვითეულ გადახდიდან.
გ—2
კომპაჰსის.